

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Освітня програма	1533 Екологія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	101 Екологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	1533
Назва ОП	Екологія
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Колесніченко Олена Валеріївна, Якубчак Микола Андрійович, Павличенко Артем Володимирович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	22.03.2021 р. – 24.03.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/accreditation/101/1533-ecology.pdf
Програма візиту експертної групи	https://biology.univ.kiev.ua/images/stories/Napryamy_pidgotovky/Ekologiya/Opis_napruamu/Programa_vizity.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

ОП повністю відповідає чинним критеріям акредитації, а виявлені слабкі сторони не носять системного характеру. Експертна група дійшла висновку, що ОП загалом відповідає наступним критеріям: проектування та цілі ОП, структура і зміст освітньої програми, навчання і викладання за ОП, контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна мобільність, людські ресурси, освітнє середовище та матеріальні ресурси, внутрішнє забезпечення якості освітньої програми та прозорість і публічність. Означені складові освітнього процесу за ОП мають резерви для удосконалення. За критерієм доступ до ОП та визнання результатів навчання встановлена повна відповідність критеріям акредитації. На нашу думку, Університет в цілому здатний забезпечити сталість у реалізації ОП.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

ЗВО має гарні практики з широкого застосування антиплагіатної програми «Unicheck» для перевірки текстів наукових і кваліфікаційних робіт студентів, а також наукових публікацій та дисертацій НПП; популяризації та роз'яснення академічного письма та доброчесності; преміювання співробітників, які опублікували статті у наукових виданнях, що включені до наукометричних баз даних (Web of Science, Scopus) тощо.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Рекомендується: під час перегляду та оновлення ОП врахувати зміни, що відбулися під час затвердження Кабінетом Міністрів України 25 червня 2020 року нової редакції Національної рамки кваліфікацій стосовно відповідності бакалавра 6 рівню НРК; створити форми або опитувальні анкети за допомогою яких зацікавлені сторони можуть надавати свої рекомендації та зауваження на ОП; враховувати аналогічні освітні програми, що реалізуються в ЗВО м. Київ, Київської області та України в цілому; продовжити практику переходу від моделі вибору здобувачами освіти дисциплін за блоками, оскільки деякі набори вибіркових дисциплін можна вважати нерівнозначними між собою; вчасно оновлювати освітні компоненти відповідно до змін екологічного законодавства та сучасних потреб природоохоронної галузі; організувати підвищення кваліфікації викладачами, які забезпечують дисципліни: Природоохоронне законодавство та екологічне право та Екологічні аспекти клітинної біології; продовжити популяризацію академічної доброчесності серед усіх учасників освітнього процесу; сприяти залученню роботодавців, професіоналів-практиків, фахівців в галузі екології до проведення аудиторних занять за ОП; продовжити формування системи професійного розвитку викладачів через програми підвищення кваліфікації як у національних, так і у закордонних науково-дослідних установах, закладах вищої освіти, природоохоронних організаціях; продовжити роботу з покращення матеріально-технічного забезпечення лабораторій випускової кафедри; продовжити роботи з розширення переліку комп'ютерних програм для подальшого застосування екологами в професійній діяльності; продовжити роботи зі створення технічних умов для реалізації прав на освіту особам з особливими освітніми потребами; приділяти увагу публічному розміщенню інформації щодо наданих пропозицій із удосконалення ОП від роботодавців та студентів, а також надання стейкхолдерам інформації про врахування в ОП наданих ними пропозицій та зауважень; продовжити інформування учасників освітнього процесу про особливості функціонування в університеті системи управління якістю вищої освіти.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Метою освітньо-професійної програми «Екологія» (далі ОП) є підготовка кваліфікованих і професійних фахівців в сфері екології, охорони навколишнього середовища та раціонального природокористування, здатних вирішувати спеціалізовані задачі і актуальні екологічні проблеми на локальному, національному та міжнародному рівнях. Цілями навчання за ОП є формування у здобувачів вищої освіти комплексу знань, умінь та практичних навичок за рахунок поєднання поглибленої біологічної складової, новітніх досягнень широкого кола природничих наук з прикладними знаннями, навичками та вміннями у сфері охорони довкілля. Цілі ОП сформульовані чітко та повною мірою відповідають місії, стратегічним напрямкам і головним задачам діяльності, що передбачені «Стратегічним

планом розвитку Університету» (<http://surl.li/hxec>) та «Статутом Київського національного університету імені Тараса Шевченка» (<http://surl.li/kggt>). Основною метою освітньої діяльності Університету є формування національної еліти України, підготовка висококваліфікованих кадрів для наукових, освітніх та виробничих установ, сприяння інтеграції України у світовий економічний простір як рівноправного партнера, вироблення рекомендацій органам державної влади для прийняття ефективних управлінських рішень у процесі реагування на економічні, екологічні, політичні, соціальні виклики. Фокусом ОП є акцент на природно-заповідну діяльність, що дозволяє відрізнити її від інших аналогічних програм та сприяє реалізації закладом його унікальної місії та стратегії. Відповідність цілей ОП місії та стратегії ЗВО його стратегічним цілям підтверджено під час ознайомлення з наданими матеріалами, а також онлайн зустрічі з керівництвом університету, яке відзначило важливість екологічної освіти для сталого розвитку економіки та суспільства нашої країни. Зважаючи на позицію університету та урахування результату зустрічі з потенційними роботодавцями, експертною групою (ЕГ) підтверджено унікальність і затребуваність поданої на акредитацію ОП. Учасники освітнього процесу мають доступ до «Стратегічного плану розвитку Університету», «Статуту Університету» та ОП (затверджена рішенням Вченої ради протоколом №11 від 04.06.2018 р.), що розміщені на сайті Університету.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Процеси залучення широкого кола стейкхолдерів (здобувачів освіти, роботодавців, представників академічної спільноти) до формування цілей і програмних результатів навчання (ПРН) за ОП достатньо повно відображено у відповідних договорах/угодах про співпрацю. Факти залучення стейкхолдерів підтверджено в процесі онлайн зустрічі з представниками роботодавців і здобувачів освіти, які навчаються на ОП. Виявлення потреб стейкхолдерів та внесення ними пропозицій планується проводити за рахунок формування Ради роботодавців як консультативно-дорадчого органу (<http://surl.li/krnj>), а також Експертної ради з спеціальності 101 «Екологія». Інтереси здобувачів враховано при формуванні переліку та змісту вибіркових компонентів ОП, а також визначенні тематики їх наукових досліджень. Інтереси академічної спільноти враховані шляхом впровадження інноваційних технологій та сучасних педагогічних форм і методів навчання, а також популяризації принципів академічної свободи та академічної доброчесності. В результаті онлайн зустрічей виявлено, що учасники освітнього процесу та роботодавці беруть активну участь у обговоренні ОП та її окремих компонентів, а також мають намір долучитися до покращення її якості і в подальшому. Слід відмітити, що на поточний момент в Університеті реалізується ОП, що затверджена у 2018 році. Гарант ОП зазначив, що оновлення ОП планується після проходження акредитаційної експертизи та отримання рекомендацій від зацікавлених сторін. Під час проведення зустрічей з внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами встановлено, що Університетом направлено листи роботодавцям з пропозицією увійти до складу Експертної ради зі спеціальності 101 «Екологія». Для подальшого удосконалення ОП та врахування інтересів й пропозицій стейкхолдерів під час формування мети та програмних результатів ОП рекомендується продовжити практику залучення науково-педагогічних працівників (НПП) університету, здобувачів вищої освіти, випускників ОП, а також професіоналів-практиків та роботодавців; розширити коло учасників Експертної ради за рахунок – екологів, які мають досвід роботи на промислових підприємствах, а також в сфері екологічного та природоохоронного контролю та нагляду; створити форми або опитувальні анкети, за допомогою яких зацікавлені сторони оперативно можуть надавати свої рекомендації та зауваження на ОП.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Аналіз звіту про самооцінювання, контенту ОП, результатів опитування стейкхолдерів під час інтерв'ювання дозволив встановити, що студенти набувають компетенції, необхідні для розуміння потреб охорони і відтворення біорізноманіття екологічних систем в умовах сталого розвитку. Цілі та програмні результати навчання ОП передбачають врахування сучасних питань зайнятості населення та характеристики промислового потенціалу під час формування нових робочих місць, що сьогодні є важливим для покращення стану навколишнього середовища в умовах постійно зростаючого рівня техногенного навантаження. Формування вищезгаданих компетенцій передбачено в даній ОП. Університет взаємодіє з роботодавцями та проводить з ними консультації щодо змісту освіти. Галузевий контекст та особливості ринку праці також ураховано науково-практичними зв'язками науковців і представників роботодавців різних природоохоронних установ та організацій, а саме: Інституту гідробіології НАН України, НПП «Пирятинський», Інституту еволюційної екології, Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна, КП «Плесо», Українського гідрометеорологічного інституту ДСНС України та НАН України, Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління, а також громадської організації «Ukrainian Nature Conservation Group». Розробниками ОП враховано структурно-логічні схеми програм B.S. in Ecology and Environmental Університету Глостерширу, ВБ (<http://surl.li/kgmj>), BSc Ecology Університету Аберігунту, ВБ (<http://surl.li/kgmm>), BSc Ecology Університету Йорку, ВБ (<http://surl.li/kgmn>), BSc Ecology Саутгемптонського університету (<http://surl.li/kgmr>), в яких реалізовано поєднання біологічних дисциплін з дисциплінами наук про Землю. З метою корекції методів навчання та викладання проводяться анкетування студентів. В результаті опрацювання відомостей про самооцінювання, а також проведення онлайн зустрічей, було встановлено, що під час формування цілей та ПРН ОП було враховано тенденції розвитку спеціальності та ринку праці, галузевий та регіональний контекст, а також досвід аналогічних іноземних освітніх програм. Розробниками ОП розширено перелік вибіркових дисциплін, що дозволяє студентам формувати додаткові знання та уміння для вирішення комплексних екологічних проблем у змінних умовах, як на локальному, так і національному рівнях. Під час чергового перегляду та оновлення ОП рекомендується: долучити не

лише фахівців, які мають досвід наукової та освітньої діяльності в сфері екології, а й тих, які мають досвід роботи на промислових підприємствах; враховувати аналогічні освітні програми, що реалізуються у ЗВО м. Київ, Київської області та України в цілому.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

ОП містить загальні й фахові компетентності, що визначають специфіку підготовки бакалаврів за спеціальністю 101 «Екологія», а також програмні результати навчання, які визначають те, що здобувач освіти повинен знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення освітньої програми. Акценти ОП зроблені на формуванні компетентностей професійного спрямування, необхідних для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування. Форма атестації здобувачів освіти відповідає вимогам чинного стандарту. У контексті аналізу ОП встановлено відповідність заявлених ПРН методам, формам організації навчального процесу та змісту освітніх компонентів як нормативної, так і варіативної її складової. ОП сприяє додатковому формуванню у здобувачів освіти навичок та вмій аналізувати структуру екосистем із врахуванням взаємодії в часі біотичного та абіотичного компонентів; оцінювати внесок факторів навколишнього середовища у розвиток патологій; розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з природним і перетвореним рослинним покривом; оцінювати, прогнозувати та контролювати процеси у популяціях, а також встановлювати взаємозв'язок між соціосферою та навколишнім середовищем. Нормативна частина підготовки бакалаврів за даною ОП відповідає затвердженому стандарту. Слід відмітити, що в ОП вказано, що вона відповідає 7 рівню НРК. Під час наступного оновлення та перегляду ОП рекомендується врахувати зміни, що відбулися під час затвердження нової редакції Національної рамки кваліфікацій Кабінетом Міністрів України 25 червня 2020 року стосовно відповідності бакалавра 6 рівню НРК.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Цілі розкривають суть ОП і підтверджують її унікальність. Програму сформовано із залученням здобувачів освіти, НПП, роботодавців з державних та приватних установ в галузі екології з урахуванням академічного досвіду закордонних ЗВО. Програмні РН відповідають вимогам затвердженого стандарту. Університет має ресурси, достатні для досягнення цілей ОП. До реалізації ОП залучені кваліфіковані та вмотивовані покращувати якість освіти науково-педагогічні працівники.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Рекомендовано під час наступного оновлення та перегляду ОП: створити форми або опитувальні анкети, за допомогою яких зацікавлені сторони можуть надавати свої рекомендації та зауваження на ОП; розширити коло учасників Експертної ради за рахунок екологів, які мають досвід роботи на промислових підприємствах, а також в сфері екологічного та природоохоронного контролю та нагляду; враховувати аналогічні освітні програми, що реалізуються в ЗВО м. Київ, Київської області та України в цілому; продовжити практику залучення НПП Університету, здобувачів вищої освіти, випускників ОП, а також професіоналів практиків та роботодавців до процедури оновлення змісту як окремих освітніх компонентів, так і ОП в цілому; врахувати зміни, що відбулися під час затвердження Кабінетом Міністрів України 25 червня 2020 року нової редакції Національної рамки кваліфікацій стосовно відповідності бакалавра 6 рівню НРК.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Запланована траєкторія вдосконалення є досяжною та адекватною. Зважаючи на сильні та слабкі сторони, позитивні практики за ОП, експертна група дійшла висновку, що ОП «Екологія» відповідає рівню В за Критерієм 1.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Загальний обсяг ОП за спеціальністю 101 «Екологія» відповідає вимогам статті 5 Закону України «Про вищу освіту», а також Стандарту вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і становить 240 кредитів ЄКТС.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ОП є структурованою в контексті загального часу навчання за семестрами, поділена на змістовні блоки циклів загальної та професійної підготовки, а також передбачає час на практичну підготовку та підсумкову атестацію. ОК, включені до освітньої програми, передбачають досягнення заявлених цілей та ПРН. ОП сфокусована на поєднанні теоретичних знань та практичної підготовки у структурних підрозділах університету, ННЦ Інститут біології та медицини, а також кафедри екології та зоології. ОП забезпечує формування кваліфікованих фахівців зі спеціальності та визначає загальні і фахові компетентності, а також програмні результати навчання в процесі вивчення дисциплін загального та професійного циклів. Нормативна частина складає 180 (75%) кредитів ЄКТС, варіативна – 60 (25%) відповідно. На вибір запропоновано чотирнадцять блоків дисциплін загальним обсягом 60 кр. ЄКТС. Кожен блок передбачає можливість вибору однієї з 2-6 фіксованих дисциплін. Освітні компоненти взаємопов'язані чіткою логічною структурою, що відображено в ОП у підрозділі 2.2. «Структурно-логічна схема ...». Кожен ПРН охоплений змістом програми. ПРН сформульовані для нормативної складової ОП (відповідно до СВО). Проведений аналіз навчального плану, дозволив підтвердити актуальність інформації щодо змісту навчання студентів за даною ОП відповідно до відомостей про самооцінювання. Аналіз інформаційних пакетів ОК дав можливість ЕГ зробити висновок, що ОК, включені до ОП, складають логічну взаємопов'язану систему; кожний ПРН у повній мірі охоплений змістом ОП; вибір та послідовність вивчення обов'язкових ОК ОП є обґрунтованими і дозволяють досягти всіх заявлених цілей та ПРН за ОП. ЕГ переконалась, що робочі програми та інформаційні матеріали розміщені як на сайті випускової кафедри, так і на дистанційній платформі «Triton». Внутрішні та зовнішні стейкхолдери під час інтерв'ювання надали позитивні відповіді щодо відповідності переліку ОК сучасним вимогам, логічності їх викладання, задоволеності контентом ОП тощо. Зміст ОП розроблено з урахуванням СВО за спеціальністю 101 «Екологія» за першим «бакалаврським» рівнем вищої освіти.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

На підставі аналізу змісту ОП, в тому числі визначених компетентностей і ПРН, переліку ОК та їх відповідності ПРН і компетентностям, а також за результатами інтерв'ювання внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів, ЕГ встановила, що зміст ОП у повній мірі відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності 101 «Екологія» та дозволяє здобувачам вищої освіти набути компетентності та досягти результатів навчання у відповідності зі стандартом. Теоретичний зміст ОП спрямовано на опанування понять, концепцій, принципів природничих наук, сучасної екології та їх використання для охорони навколишнього середовища, збалансованого природокористування та сталого розвитку, а також формування відповідних навичок з використання у професійній діяльності інноваційних природоохоронних заходів і технологій. Такі освітні компоненти, як: Екологічні аспекти клітинної біології, Екологія тварин, Екологія рослин, Фітоценологія, Популяційна екологія, сприяють розумінню основних екологічних законів, правил, основних концепцій, теоретичних та практичних проблем в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування; Вступ до університетських студій, Іноземна мова, Українська та зарубіжна культура Соціально-політичні студії, Філософія, Вибрані розділи трудового права і основ підприємницької діяльності забезпечують набуття загальних компетентностей та трансверсальних навичок; Екологічна безпека та техноекологія, Природоохоронне законодавство та екологічне право, Заповідна справа, Організація управління в екологічній діяльності, Моніторинг довкілля, Екологічна експертиза та нормування антропогенного навантаження, Моделювання і прогнозування стану довкілля забезпечують формування навичок розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при продовженні навчання та здійсненні професійної діяльності. Аналіз ОК, компетентностей та ПРН показав, що всі нормативні ОК відповідають спеціальності 101 «Екологія». Під час інтерв'ювання роботодавців ЕГ отримала позитивні відгуки щодо змісту ОП.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

У ЗВО в цілому реалізовано право вільного вибору ОК для здобувачів освіти. Вибір ОК регламентовано «Положенням про порядок реалізації студентами Університету права на вільний вибір навчальних дисциплін» (<http://surl.li/hlpc>), що відображається в особистому кабінеті Системи автоматизації «Triton» <https://student.triton.knu.ua/> (Інструкція <http://surl.li/klwz>), де формується індивідуальний навчальний план здобувача (п. 9.5. Положення про організацію освітнього процесу (<http://surl.li/hzls>)). Вибір навчальних дисциплін здійснюється здобувачами освіти у межах, передбачених ОП, та в обсязі, що становить 60 кр. ЄКТС (25% від загальної кількості кредитів за ОП). В основі системи вибіркового вибору дисциплін лежить індивідуальний вибір кожного здобувача вищої освіти. Здобувачам вищої освіти надається можливість вибору дисциплін з чотирнадцяти блоків. Кожен блок передбачає вибір однієї з 2-6 фіксованих дисциплін. Опитування студентів підтвердило, що дисципліни є вибірконими з точки зору здобувачів вищої освіти. За результатами інтерв'ю, процедури вибору дисциплін є зрозумілими для здобувачів освіти (про них можна дізнатися з офіційного сайту ЗВО, в деканаті та на кафедрі) та включають інформування студентів про перелік та зміст вибіркового вибору дисциплін, запис на дисципліни та етап корекції. Навчальні плани передбачають відповідне навчальне навантаження для вибіркового вибору дисциплін. Вибіркові компоненти освітньої програми складаються з циклів професійної та загальної підготовки. Крім того, вибір навчальних дисциплін здобувачем ВО може здійснюватися з навчального плану іншої ОП, освітнього рівня чи іншого ЗВО (за умов реалізації права на академічну мобільність). Інформація про формування індивідуальної освітньої траєкторії відображена в індивідуальних планах здобувачів освіти. Слід відмітити, що певні блоки дисциплін містять близькі за змістом дисципліни: Блок 2 – Гідроєкологія та Охорона та раціональне використання водних ресурсів, Блок 4 – Екофізіологія рослин та Фіторесурсознавство; при цьому ОП містить обов'язковий освітній компонент – Екологія рослин. Для надання можливості реалізації права студентів на вибір як окремих освітніх компонентів, так і блоків професійно-орієнтованих дисциплін, рекомендується переглянути модель вибору та перейти до формування загального переліку вибіркового вибору дисциплін.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОП та навчальним планом передбачено практичну підготовку, що є невід'ємною та обов'язковою складовою підготовки фахівців вищої освіти. Проведення практичної підготовки здобувачів освіти регламентує «Положення про організацію освітнього процесу». ОП та навчальний план передбачають проходження на 1 курсі – навчальної практики з екології тварин (<http://surl.li/ljvb>) та екології рослин (<http://surl.li/ljva>) загальним обсягом 4 кредити ЄКТС та тривалістю 4 тижні. На 2 курсі – навчальна практика з ландшафтної екології (<http://surl.li/ljvc>) загальним обсягом 4 кредити ЄКТС та тривалістю 4 тижні. Практики проходять на базі Канівського природного заповідника. На 3 курсі – виробнича практика на базі підрозділів університету, на підприємствах та установах (<http://surl.li/ljve>) загальним обсягом 6 кредитів ЄКТС та тривалістю 4 тижні. На 4 курсі студенти проходять переддипломну практику (<http://surl.li/ljvg>) загальним обсягом 8 кредитів ЄКТС та тривалістю 4 тижні. Зміст практики формується в результаті співпраці з роботодавцями. Цілі і завдання практичної підготовки формуються, виходячи з вимог СВО та потреб стейкхолдерів. По закінченню практичної підготовки від організацій та установ надходять відгуки та характеристики, в яких оцінюється робота студентів. В результаті проведених зустрічей зі стейкхолдерами встановлено, що процедура проходження практики забезпечена методичними рекомендаціями і є зрозумілою для здобувачів освіти та роботодавців. Студенти мають можливість проходження практик як в структурних підрозділах університету (ботанічний сад, лабораторії), так і на базі науково-дослідних установ, а також інших закладів освіти згідно з укладеними договорами. Зібрані під час проходження практик матеріали та здобуті професійні навички дають можливість здобути компетентності, необхідні для написання кваліфікаційної роботи та подальшої професійної діяльності за фахом. Рекомендується активізувати роботу з ознайомлення здобувачів вищої освіти щодо можливостей проходження закордонних практик та стажувань.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

У відомостях про самооцінювання вказано, що соціальні навички (soft skills) за ОП формуються в результаті вивчення дисциплін, що формують компетентності (ЗК1-ЗК13) і забезпечують програмні результати навчання (ПРО1-ПРО4, ПР12, ПР13 та ін.). Зокрема, освітні компоненти, які сприяють формуванню соціальних навичок (soft skills): ЗК02 – навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; ЗК03 – здатність до адаптації та дії в новій ситуації; ЗК06 – здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності); ЗК07 – здатність діяти соціально відповідально та свідомо; ЗК09 – здатність працювати в команді; ЗК10 – навички міжособистісної взаємодії тощо. В результаті вивчення таких дисциплін, як Вступ до університетських студій, Українська та зарубіжна культура, Філософія науки та інновацій, Філософія, Соціально-політичні студії, Вибрані розділи трудового права і основ підприємницької діяльності, Іноземна мова у студентів формуються соціальні, комунікаційні, загальнокультурні, громадянські компетентності, а також розвивається творче і критичне мислення. При вивченні зазначених ОК здобувачі мають можливість набуття певних soft skills за рахунок командної роботи, виконання робіт проектного типу, критичного оцінювання відомих методів та рішень за конкретною темою. Також здобувачі вищої освіти набувають соціальних навичок шляхом участі у студентському самоврядуванні, гуртках і житті університету; залучення до волонтерської

діяльності тощо. Під час спілкування ЕГ з гарантом ОП та академічним персоналом отримано інформацію, що останні значну увагу приділяють проведенню різноманітних форм занять і контрольних заходів: бесіда, дискусія, підготовка і захист проектів, розгляд кейсів, ситуаційних завдань з проблемних питань, робота у командах, що дозволяє їм набути необхідних навичок. Інтерв'ювання роботодавців дозволило ЕГ встановити, що в цілому роботодавці задоволені рівнем набутих здобувачами соціальних навичок. Проте, на думку ЕГ, важливими soft skills для бакалаврів є також лідерство, відповідальність, тайм-менеджмент, комунікація в національних і міжнародних колективах, які недостатньо забезпечуються аналізованою ОП.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт за спеціальністю 101 «Екологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти наразі відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу» (<http://surl.li/hzls>), навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується навчальним планом, становить не менше 50% і коливається у межах 50-64%. При цьому освітні компоненти на 1-2 курсах навчання передбачають менший обсяг самостійної роботи (50-52%), що поступово зростає на старших курсах (до 55-60%). Порухення цих обмежень не виявлено. Практик опитування/фокус-групи/анкетування здобувачів освіти для співвіднесення фактичного навантаження здобувачів освіти та обсягу освітньої програми/окремих освітніх компонентів не виявлено. Під час спілкування зі студентами виявлено рівномірне навантаження, що забезпечує досягнення цілей та ПРН, а також відсутність скарг на надмірне аудиторне навантаження та нестачу часу на самостійну роботу. Однак, на думку ЕГ, бакалаврів варто частіше залучати до обговорення розподілу аудиторної та самостійної роботи з метою встановлення комфортного для них співвідношення годин аудиторної та самостійної роботи.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою за даною ОП не здійснюється. Рекомендується продовжити роботу з запровадження дуальної освіти за ОП, що акредитується.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Зміст ОП відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності. ОП є структурованою в контексті загального часу навчання та змістовною. Дисципліни є вибірковими з точки зору здобувачів освіти; розроблена та дотримується процедура вибору освітніх компонентів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Рекомендуємо продовжити практику переходу від моделі вибору здобувачами освіти дисциплін за блоками, оскільки деякі набори вибіркових дисциплін можна вважати нерівнозначними між собою; додати освітні компоненти, вивчення яких сприятиме підвищенню міжнародної мобільності здобувачів вищої освіти; продовжити практику набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills); залучати здобувачів освіти до обговорення розподілу аудиторної та самостійної роботи; активізувати роботу з інформування здобувачів вищої освіти щодо можливостей проходження закордонних практик, стажувань та дуальної освіти.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Зважаючи на наведені сильні сторони, позитивні практики та некритичний характер рекомендацій експертна комісія дійшла висновку, що ОП за спеціальністю 101 «Екологія» відповідає рівню В за Критерієм 2.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання є чіткими та зрозумілими й оприлюднені на офіційному вебсайті Університету (<http://surl.li/kpxd>). Правила прийому розроблено відповідно до Умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2021 році, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 15 жовтня 2020 року №1274. Вимоги до вступників за ОП відповідають п.ІІ § 1 Правил прийому до Київського національного університету імені Тараса Шевченка у 2021 році. Додатково «Правила прийому до Київського національного університету імені Тараса Шевченка у 2021 році», терміни прийому заяв і документів, конкурсного відбору та зарахування на навчання та Програми іспитів та співбесід для вступників оприлюднені на сайті Інституту біології та медицини (<http://surl.li/ltac>). Правила прийому є структурованими; вони визначають порядок та умови вступу, перелік документів та сертифікатів ЗНО, а також порядок проведення конкурсного відбору. За інформацією, отриманою ЕГ під час дистанційних зустрічей виявлено, що Правила прийому щорічно оновлюються та вчасно оприлюднюються на вебсайті ЗВО. Вимоги до вступників та положення Правил прийому, що стосуються вступу на навчання за ОП, в т. ч. терміни та порядок прийому заяв і документів, порядок конкурсного відбору та зарахування, є чіткими та зрозумілими для вступників, що підтверджено під час інтерв'ювання здобувачів вищої освіти за цією ОП. ЕГ не виявила в правилах прийому на навчання дискримінаційних положень щодо потенційних вступників.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Згідно з Правилами прийому, вступ на ОП «Екологія» першого (бакалаврського) рівня можливий на основі повної загальної середньої освіти. Правила прийому до КНУ імені Тараса Шевченка у 2021 році (<http://surl.li/kpxz>) містять вимоги до вступників, порядок прийому заяв і документів та організацію конкурсного відбору вступників на перший курс. У дод. 2.4. наведено перелік конкурсних предметів та їхні вагові коефіцієнти для вступників на основі повної загальної середньої освіти. Базовим підрозділом з підготовки здобувачів освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 101 «Екологія» ОП «Екологія» визначено Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини» з ліцензованим обсягом 40 осіб. Перелік конкурсних предметів для вступників на ОП включає Українську мову з мінімальним балом 101 та ваговим коефіцієнтом 0,25; Біологію з мінімальним балом 120 та ваговим коефіцієнтом 0,4; Історію України або математику, або іноземну мову, або географію, або фізику, або хімію з мінімальним балом 101 та ваговим коефіцієнтом 0,25. Профільним предметом визначено біологію. Також при розрахунку конкурсного балу враховуються середній бал Додатка до атестату з ваговим коефіцієнтом 0,05, та бал за успішне закінчення Підготовчих курсів з ваговим коефіцієнтом 0,05. На основі отриманої інформації можна зробити висновок про те, що правила прийому на навчання за ОП в цілому враховують її особливості.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, регулюється «Положенням про порядок перезарахування результатів навчання у КНУ імені Тараса Шевченка» (<http://surl.li/klxb>). В Університеті існує практика зарахування результатів навчання при переведенні з різних освітніх програм в середині університету та з інших ЗВО відповідно до Інструкції про порядок поновлення та переведення студентів (<http://surl.li/kqcg>). Результати попереднього навчання зараховуються студенту за умови відповідності навчальних програм, кількості кредитів та форм підсумкового контролю до навчального плану, за яким здійснюватиметься навчання. Рішенням вченої ради факультету/інституту, за мотивованим поданням випускової кафедри, студенту, який поновлюється/переводиться на навчання, можуть бути зараховані також навчальні дисципліни, заключні форми контролю, очікувані результати навчання за якими в академічній довідці і в навчальному плані, співпадають, а зафіксований в академічній довідці обсяг кредитів складає не менш як 75 відсотків від кредитного виміру навчального плану. Також здобувачі можуть реалізувати право на національну та міжнародну кредитну академічну мобільність «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність Київського національного університету імені Тараса Шевченка» (<http://surl.li/iprw>). Здобувачам доводяться принципи визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО (Інструкція по перезарахуванню дисциплін <http://surl.li/kpzp>). Згідно з інтерв'ю

зі студентами, вони обізнані щодо можливості здобуття освітніх компетентностей у інших ЗВО України та закордонних ЗВО; відповідні положення є у вільному доступі на сайті університету. ЕГ встановила, що на ОП є приклади застосування процедури визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО при переведенні з однієї освітньої програми, на іншу – студентка Коршак Д.М. у 2020 р. була переведена на 2-й курс з ОП «Біологія». Студент Проценко М.В. був переведений на 2-й курс з Національного медичного університету імені О.О.Богомольця. Студентка Міньковська М.О. поновлена з ЗВО Росії на 3 курс.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

В результаті аналізу звіту про самооцінювання, а також спілкування з керівниками структурних підрозділів виявлено, що визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті в Університеті не здійснюється до затвердження регуляторних актів центральних органів виконавчої влади України, існування яких передбачене чинним законодавством. Під час зустрічі з адміністративним персоналом та допоміжними структурними підрозділами встановлено, що в Університеті проводиться активна робота з розробки критеріїв оцінки та подальшого визнання результатів навчання отриманих в неформальній освіті. Крім того, за даними, отриманими під час онлайн зустрічей, запитів на практичну реалізацію визнання результатів неформальної освіти від студентів на даній ОП не було. ЕГ рекомендує продовжити розробку нормативних документів для визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

До сильних сторін ОП у контексті відповідності Критерію 3 відносяться: наявність чітких і зрозумілих правил для вступу на навчання; додаткове оприлюднення термінів прийому заяв і документів, особливостей конкурсного відбору та зарахування на навчання, Програми іспитів та співбесід для вступників на сайті Інституту біології та медицини; правила прийому на навчання за ОП в враховують її особливості; наявність чітких та зрозумілих правил визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності; наявність вільного публічного доступу до документів ЗВО, що регулюють доступ до ОП; визнання результатів навчання, отриманих у інших ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Рекомендується продовжити роботу з розробки нормативних документів з визнання результатів неформальної освіти.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Встановлена повна відповідність діяльності ЗВО, у тому числі у межах реалізації даної ОП, даному Критерію.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Аналіз відповідності ОП цілям та ПРН здійснено шляхом аналізу матриці відповідності методів навчання і викладання ПРН, анотацій та робочих програм навчальних дисциплін. ПРН досягаються за рахунок використання сучасних форм і методів навчання, що регламентовані «Положенням про організацію освітнього процесу» (<http://surl.li/hzls>). Для досягнення ПРН використовують наступні методи і види навчання: лекція, семінарські,

практичні та лабораторні заняття, індивідуальне навчальне заняття, консультація, факультатив; самостійна робота; індивідуальне завдання; практична підготовка; науково-дослідницька робота. Особливості організації освітнього процесу з кожної дисципліни відображено у робочих програмах навчальних дисциплін (<http://surl.li/klya>). Здобувачі можуть обирати власну траєкторію навчання відповідно до «Положення про порядок реалізації студентами Університету права на вільний вибір навчальних дисциплін» (<http://surl.li/oyjo>). Право здобувачів Університету на участь у програмах академічної мобільності може бути реалізоване в рамках міжнародних договорів про співробітництво, міжнародних програм та проєктів на основі індивідуальних запрошень та інших механізмів і регламентується «Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність» (<http://surl.li/iprw>), «Положенням про порядок перезарахування результатів навчання» (<http://surl.li/klxb>). За результатами онлайн зустрічей зі здобувачами зроблено висновок, що потребує поліпшення комунікації між студентами та службами ЗВО щодо їх поінформованості про можливість їх участі у міжнародних програмах, проєктах, конференціях тощо. Здобувачі мають можливість самостійно обирати наукового керівника, який закріплюється за ними на початку з курсу, та базу переддипломної практики, де вони здійснюють власні наукові дослідження для написання кваліфікаційної роботи. Досягнення заявлених у програмі цілей та результатів повністю забезпечують кращі практики викладання, про що свідчить опитування здобувачів та їх успішність у навчанні, а основні форми і методи навчання обираються відповідно до змісту ОК. Такий студентоцентрикований підхід дозволяє формувати компетентності і досягати ПРН. В КНУ імені Тараса Шевченка, відповідно до наказу МОН №406 від 16.03.20 р. «Про організаційні заходи для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19», а також Наказу «Про особливості організації освітнього процесу у 2 семестрі 2020/2021 н. р.» від 29.12.2020 р. за №855-32 (<http://surl.li/kqlm>), запроваджено дистанційне та змішане навчання з використанням інтерактивних форм навчання. Під час роботи ЕГ пересвідчилась, що в Університеті підтримується культура свободи слова, стимулюються навчальна, наукова і пізнавальна діяльність та творчість.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

За результатами онлайн зустрічей зі здобувачами освіти зроблено висновок про своєчасність та доступність інформації щодо цілей, змісту та ПРН, порядку та критеріїв оцінювання; ця інформація є цілком зрозумілою для студентів. Інформацію щодо змісту та організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти можуть отримати на сайті ННЦ «Інститут біології та медицини» (<https://biology.univ.kiev.ua/institute-ctivity/educational/kafedry.html>) та сайті кафедри екології та зоології (<http://surl.li/payb>). На сайті ННЦ «Інститут біології та медицини», кафедри екології та зоології розміщено Паспорт ОП «Екологія» за 2016 рік (<http://surl.li/oyjr>), проєкт ОПП «Екологія» за 2017 рік, (<http://surl.li/oykb>), ОПП «Екологія» за 2018 рік (<http://surl.li/oykd>). Освітні компоненти (обов'язкові та вибіркові навчальні дисципліни), навчальні плани, порядок та критерії оцінювання у межах окремих освітніх компонентів містяться в робочих програмах навчальних дисциплін (<https://biology.univ.kiev.ua/ukreducational-program/ekology/perelik-avchalnykh-dystsyplin/or-bakalavr.html>). Під час вибору дисциплін вибіркової компоненти здобувачі мають можливість ознайомитися з РП вибіркової дисципліни (<http://surl.li/klya>). Інформаційне забезпечення курсів розміщене в автоматизованій системі «Triton» (<https://student.triton.knu.ua/>), що було продемонстровано гарантом ОП. Про принципи оцінювання окремих освітніх компонентів ОП здобувачам надається інформація на першому занятті з кожної дисципліни, під час організаційних зборів з кураторами, представниками студентського самоврядування та керівництва Університету. Критерії оцінювання, методи контролю, бальна оцінка за кожен вид роботи та критерії формування підсумкової оцінки у межах кожної дисципліни наведено в РП. За результатами онлайн зустрічей зі здобувачами освіти з'ясовано, що викладачі надають студентам в усній формі інформацію та у разі необхідності консультації щодо особливостей перебігу освітнього процесу, освітніх компонентів. Графік начального процесу, розклад занять та графік сесії регламентовано та висвітлено на сайті ННЦ «Інститут біології та медицини» КНУ імені Тараса Шевченка в розділі «Студентам та аспірантам» (<http://surl.li/paye>; <http://surl.li/payf>; <https://biology.univ.kiev.ua/students-postgraduates/general-information/hrafik-sesii.html>). Методичними та інформаційно-аналітичними матеріалами освітні компоненти забезпечені достатньо. Експерти під час спілкування з учасниками освітнього процесу переконалися, що КНУ імені Тараса Шевченка забезпечує безплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти за ОП, що акредитується, до відповідних інформаційних і матеріальних ресурсів, необхідних для навчання.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

В КНУ імені Тараса Шевченка приділяється значна увага науково-дослідницькій складовій освітнього процесу (Положення про організацію освітнього процесу (<http://surl.li/hzls>)). У переліку обов'язкових компонентів представлені такі дисципліни: «Вступ до університетських студій», «Філософія науки та інновацій», «Експериментальні методи в екології», «Соціально-політичні студії». Аналіз даних, наведених у табл. 2 відомостей про самооцінювання, свідчить, що викладачі, задіяні до викладання на ОП, сприяють втіленню в життя «Стратегічного плану розвитку КНУ імені Тараса Шевченка» у питаннях поглиблення інтеграції в міжнародний освітній простір (<http://surl.li/hxes>), проводять наукові дослідження та мають наукові публікації в контексті змісту навчальних дисциплін за освітньою програмою. Спільні наукові дослідження здобувачів вищої освіти та викладачів проводяться за допомогою матеріально-технічної бази КНУ імені Тараса Шевченка та організацій-партнерів. Під час онлайн зустрічей з внутрішніми стейкхолдерами було підтверджено поєднання навчання та наукових досліджень здобувачів та науково-педагогічних працівників, які вільно обирають теми, методи та шляхи реалізації власних

наукових інтересів. Під час онлайн зустрічей з внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами, аналізу даних відомостей про самооцінювання експерти отримали підтвердження, що наукові дослідження здобувачів і викладачів здійснюються в установах Національної академії наук, на базі Інституту гідробіології, Інституту зоології імені І.І. Шмальгаузена, Інституту еволюційної екології, Інституту біохімії ім. О.В. Паладіна. Викладачі, залучені до викладання на ОП, є активними дослідниками, які мають вагомий досвід наукової та педагогічної роботи, приймають активну участь у наукових дослідженнях. В РП освітніх компонентів представлено сучасні практики і результати наукових досягнень, а здобувачі в рамках навчання на ОП мають можливість розкрити свій науковий потенціал, здобути теоретичні знання та практичні навички, приймати участь в наукових конференціях. У подальшому рекомендується посилити публікаційну активність здобувачів, стимулювати їх долучатися до участі у конкурсах студентських наукових робіт, наукових конференціях, проєктах, грантових дослідженнях.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Згідно з інформацією, представленою у відомостях самооцінювання ОП, викладачі згідно п. 1.3, 2.14 «Положення про організацію освітнього процесу» (<http://surl.li/hzls>), постійно здійснюють моніторинг та періодичне оновлення змісту освітніх компонентів. Перегляд та оновлення освітніх компонентів регламентується Наказом ректора КНУ імені Тараса Шевченка «Про запровадження в освітній та інформаційний процес форми опису» (<http://surl.li/iprk>) та здійснюється щороку. НПП регулярно оновлюють зміст освітніх компонентів, а з урахуванням специфіки ОП освітні компоненти можуть бути пролонговані на термін до 2 років. Викладачі Університету корегують та оновлюють зміст освітніх компонентів, насичуючі робочі програми навчальних дисциплін сучасними науковими досягненнями у галузі екології, охорони навколишнього середовища та збалансованого природокористування, а також використовують в освітньому процесі свій власний науковий досвід. Робочі програми, згідно з «Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу» (<http://surl.li/pay1>), періодично оновлюються і трансформуються відповідно до результатів моніторингу побажань та зауважень внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів, роботодавців. НПП Університету під час планових підвищень кваліфікації набувають новітніх знань та навичок (про що свідчить аналіз показників звіту про СО) через взаємодію з установами НАНУ і стейкхолдерами, мають можливість проходити стажування у різних установах та науково-дослідних організаціях Київської області. НПП регулярно оновлюють освітні компоненти, корегують програму курсу, літературну базу, завдання для самостійної підготовки, зміст лекційних, практичних, дослідницьких робіт та інших видів занять. При аналізі робочих програм навчальних дисциплін виявлено факти несвоєчасного оновлення змісту певних дисциплін. Так, дисципліна «Організація управління в екологічній діяльності», пролонгована на 2020/21 н.р., не враховує змін, що відбулися в природоохоронній сфері, а саме зміни повноважень Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів, реорганізації Держекоінспекції тощо. Метою дисципліни «Екологічна експертиза та нормування антропогенного навантаження» є ознайомлення студентів з основними міжнародновизнаними принципами і елементами екологічних оцінок, загальною схемою проведення екологічних оцінок, а також з правилами і процедурами проведення екологічної експертизи в Україні. При цьому процедура проведення екологічної експертизи в Україні скасована ще у 2017 році. Під час онлайн інтерв'ю зовнішні і внутрішні стейкхолдери висловили побажання щодо підвищення практичної спрямованості навчальних дисциплін згідно з сучасними вимогами природоохоронного законодавства, потреб застосування процедур оцінки впливу на довкілля тощо. ЕГ акцентує увагу на важливості участі НПП та здобувачів освіти в міжнародних наукових та освітніх проєктах, а також потребі підвищення кваліфікації викладачів на промислових підприємствах, установах та організаціях природоохоронного профілю.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Інтернаціоналізація діяльності КНУ імені Тараса Шевченка визначається «Стратегічним планом розвитку Університету на період 2018-2025 року», затвердженим Вченою радою Університету 25 червня 2018 року у питаннях поглиблення інтеграції в міжнародний освітній простір (<http://surl.li/hxec>), «Етичним кодексом університетської спільноти» (<http://surl.li/ipss>), що був ухвалений на Конференції трудового колективу Київського національного університету імені Тараса Шевченка, протокол №2 від 27.12.2017 року. Координацію діяльності з інтернаціоналізації здійснюють співробітники Відділу академічної мобільності (http://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=1703&lang=en). Для здобувачів і викладачів Університет надає можливість безоплатного користування міжнародними інформаційними ресурсами та базами даних SCOPUS (<http://surl.li/ipur>), Web of Science (<http://surl.li/ipuu>), платформи Springer Nature (<http://surl.li/lkaf>), EBSCO (<http://surl.li/lkag>), створює умови для мобільності викладачів і здобувачів освіти через спільні наукові програми з країнами-партнерами. В КНУ імені Тараса Шевченка усі здобувачі вищої освіти та викладачі мають вільний доступ до інформаційних ресурсів щодо обмінів викладачів та науковців, стипендіальних програм; діє система академічної мобільності. Під час онлайн інтерв'ю зі здобувачами та стейкхолдерами встановлено, що усі вони забезпечені вільним доступом до інформації щодо академічної мобільності, програм міжнародного обміну та участі в проєктах. Слід зазначити, що у відомостях про самооцінювання надано інформацію щодо участі 5 здобувачів вищої освіти та 2 викладачів кафедри у міжнародних конкурсах, конференціях і програмах. При цьому, за весь період функціонування ОП кількість учасників міжнародних конференцій, проєктів, грантів є доволі обмеженою, прослідковується необхідність інтеграції здобувачів та викладачів в міжнародний освітній простір. Зокрема слід зазначити, що за весь період дії ОП з 2016 р. бакалаври не брали участь в міжнародних програмах обміну і не проходили стажування в закордонних університетах. Керівництво кафедри екології та зоології запевнило ЕГ, що відповідні стажування будуть реалізовані

після завершення карантину. В зв'язку з тим, що за останні роки за ОП, що акредитується, прикладів міжнародної академічної мобільності здобувачів освіти не було, рекомендується активізувати участь НПП та студентів у міжнародних грантах і проєктах, збільшити кількість стажувань у провідних закордонних науково-дослідних установах та університетах.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Сильними сторонами ОП у контексті Критерію 4 є: досягнення заявлених у програмах навчальних дисциплін та освітній програмі результатів навчання забезпечують відповідні форми та методи навчання й викладання, що відповідає принципам академічної свободи та студентоцентрованому підходу; забезпечення освітнього процесу здійснюється за використання інноваційних підходів та сучасних інтернет-платформ, що уможливило побудову високоякісного пізнавального інтерактивного електронного навчання; НПП мають відповідну кваліфікацію, здійснюють необхідну для ефективного функціонування ОП методичну і наукову роботу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Враховуючи відсутність прикладів міжнародної академічної мобільності НПП та здобувачів освіти за звітний період, ЕГ рекомендує активізувати практику інформування та організаційно-методичного супроводу здобувачів вищої освіти в питаннях міжнародної співпраці, стажування, участі в програмах обміну, міжнародних наукових проєктах; долучати здобувачів до програм міжнародного обміну та участі у конкурсах студентських наукових робіт, грантів для молодих вчених як в Україні, так і за її межами; започаткувати практику проведення онлайн-семінарів (вебінарів) та інших форм спілкування здобувачів вищої освіти та провідних українських фахівців галузі із закордонними науковцями та практиками. Рекомендовано вчасно оновлювати освітні компоненти, перелік рекомендованої літератури, а також методичне забезпечення з урахуванням змін, що відбуваються в екологічному законодавстві, а також досягнень у екологічній та природоохоронній сферах.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Зважаючи на наведені сильні сторони та позитивні практики експертна комісія дійшла висновку, що ОП за спеціальністю 101 «Екологія» відповідає рівню В за Критерієм 4.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Основними документами, що регламентують форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів, є «Положення про організацію освітнього процесу» (<http://surl.li/hzls>), «Положення про курсові та кваліфікаційні роботи (проєкти)» (<http://surl.li/euuz>). Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти враховує особливості Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) та включає дві форми контрольних заходів: поточний контроль під час практичних, лабораторних, семінарських занять та підсумковий контроль (семестровий контроль та атестація), що здійснюється з метою оцінювання ПРН. У навчальному плані для кожного освітнього компонента зазначається періодичність і терміни здійснення контрольних заходів. Різні форми контролю у межах певної освітньої компоненти ОП дозволяють контролювати процеси набуття здобувачами ПРН, теоретичні знання та практичні навички, що формують цілісну систему засвоєння матеріалу з кожної дисципліни за певний проміжок часу у логічно-побудованій системі навчального процесу. Здатність вирішувати конкретні практичні завдання, послуговуючись фундаментальними теоретичними знаннями, перевіряється під час занять та під час поточного контролю. Діагностика рівня набутих фахових компетенцій відбувається під час складання іспиту (диференційованого заліку) за кожним освітнім компонентом. Усі дисципліни ОП передбачають самоконтроль здобувачів вищої освіти, а доступність та зрозумілість форм контрольних заходів забезпечується відображенням необхідної інформації в робочих програмах (розділи 5, 6, 7 відповідно), що оприлюднені на сайті кафедри екології та

зоології ННЦ «Інститут біології та медицини». Рівень теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти оцінюється під час складання ними комплексного іспиту за ОП «Екологія». Програма іспиту враховує особливості підготовки фахівців даної ОП та включає питання з основних профільних дисциплін. Розклад заліків та екзаменів завчасно повідомляється здобувачам та оприлюднюється на сайті Інституту (навчальний план, робочі програми навчальних дисциплін, графік екзаменаційної сесії (<http://surl.li/krbr>). ЕГ під час експертизи з'ясовано, що форми контрольних заходів навчальних дисциплін ОП, що акредитується, поточні та підсумкові контрольні заходи, їхня змістовна наповненість, системність та періодичність застосування дозволяють мінімізувати суб'єктивність оцінювання ПРН здобувачів вищої освіти за ОП. В цілому, в межах ОП та кожного освітнього компоненту форми контрольних заходів та критерії оцінювання є зрозумілими, а інформація про них – своєчасно оприлюдненою та доступною. Рекомендується проводити опитування здобувачів стосовно рівня їх задоволеності формами та критеріями оцінювання контролю знань, поточної та підсумкової успішності.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

У Стандарті вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти атестація здобувачів освіти здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи. Порядок затвердження тем та вимоги до змісту роботи регламентуються «Положенням про курсові та кваліфікаційні роботи» (<http://surl.li/euuz>), вимоги до оформлення роботи визначаються «Правилами оформлення та порядку виконання курсових та кваліфікаційних робіт» (<http://surl.li/krch>). Слід відмітити, що в ОП передбачено складання здобувачами освіти комплексного підсумкового іспиту. Програма іспиту розроблена у 2019 році і включає перевірку знань за такими дисциплінами: Загальна екологія, Біологія, Ґрунтознавство, Метеорологія і кліматологія, Гідрологія, Ландшафтна екологія, Геологія з основами геоморфології, Техноекоекологія, Екологія людини, Моніторинг довкілля, Екологічна безпека. Крім того, до змісту комплексного іспиту включено вибіркові дисципліни: Фітоценологія та Мисливствознавство. Слід відмітити, що вибіркова компонента може бути змінена в процесі реалізації самого вибору, і тому виникає питання щодо об'єктивності оцінювання студентів, які не вивчали ці вибіркові дисципліни. Рекомендується переглянути зміст програми комплексного підсумкового іспиту з врахуванням потреби включення до нього лише обов'язкових освітніх компонент.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Види, форми контрольних заходів і критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, а також оскарження результатів контрольних заходів, регламентуються п. 7 «Положення про організацію освітнього процесу», «Положенням про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» (<http://surl.li/ipsi>). Здобувачі вищої освіти мають можливість своєчасно ознайомитись з правилами та процедурами проведення контрольних заходів, що відбуваються на початку вивчення кожної освітньої компоненти, під час консультацій з викладачем. Відкритість і прозорість процедури оцінювання ПРН в межах кожного освітнього компоненту, об'єктивність та неупередженість екзаменаторів ОП забезпечується системою оцінювання здобувачів вищої освіти, що визначена у «Тимчасовому положенні про Сектор моніторингу якості освіти» (<http://surl.li/pblq>). Об'єктивність екзаменаторів регулюється положеннями Етичного кодексу (<http://surl.li/ipsi>) і регламентується пп. 7.1.7-7.1.12 «Положення про організацію освітнього процесу», а також забезпечується рівними умовами для всіх здобувачів вищої освіти та відкритістю інформації про ці умови, єдиними критеріями оцінки. З метою запобігання виникнення конфлікту інтересів до початку підсумкового контролю оприлюднюється та доводиться до відома студентів порядок подання і розгляду апеляції. Студенти можуть вільно оскаржити суб'єктивність оцінки викладача, написавши заяву на ім'я завідувача кафедри/ректора тощо. Здобувачі, які отримали одну чи дві незадовільні оцінки, мають право двічі перескласти іспит протягом наступного семестру. Здобувачі, які отримали незадовільну оцінку або не з'явилися на іспит, можуть перескласти екзамен чи залік упродовж сесії за індивідуальним графіком ліквідації академічних заборгованостей. Опитування студентів показало, що їм надається можливість повторного проходження поточних контрольних заходів викладачами відповідних дисциплін; студенти та студентське самоврядування позитивно оцінюють об'єктивність екзаменаторів. Здобувачі освіти складають екзамени та заліки в письмовій формі з використанням тестів. Під час роботи ЕГ встановлено, що правила проведення контрольних заходів у КНУ імені Тараса Шевченка є чіткими, зрозумілими та доступними для усіх учасників освітнього процесу і забезпечують об'єктивність екзаменаторів. Студенти під час інтерв'ю вказали, що вони обізнані про свої права та обов'язки. За час їхнього навчання випадків конфліктних ситуацій відносно оцінювання знань студентів, а також необхідності застосування процедур врегулювання конфлікту інтересів не було.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність

(насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

За результатами опитування внутрішніх стейкхолдерів, політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності є достатньо зрозумілими для усіх учасників освітнього процесу, чіткими та визначеними, такими, що регулюються внутрішньо-нормативними документами та положеннями Етичного кодексу університетської спільноти як для здобувачів вищої освіти (п. 9.8), так і для НПП (п. 10.7), а також «Положенням про організацію освітнього процесу». ЗВО запроваджує академічну доброчесність у внутрішню культуру якості згідно з Положенням про систему виявлення та запобігання академічного плагіату (<http://surl.li/krig>), що регламентує та запроваджує процедури оцінювання академічних текстів на предмет наявності плагіату. Під егідою Вченої ради створено постійнодіючу Комісію з питань етики (<http://surl.li/krhw>), яка регулює усі питання забезпечення дотримання вимог і принципів академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу, розглядає результати перевірки текстів на наявність академічного плагіату, регулює такі порушення відповідно до положень і норм Етичного кодексу університетської спільноти. Для ознайомлення здобувачів освіти та НПП з правилами та нормами академічної доброчесності, а також з усіма видами порушень академічної доброчесності, які визначені у ст.42 Закону України «Про освіту» в Університеті проводяться тренінги, семінари, де учасники освітнього процесу мають можливість підвищити свою кваліфікацію у питаннях дотримання академічної доброчесності. Університет є учасником проєкту «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» від Американських Рад з міжнародної освіти (<http://surl.li/lvzf>), що сприяє розвитку внутрішньої системи забезпечення академічної доброчесності та якості освіти. Політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій в ЗВО є чіткими та зрозумілими, доступними для всіх учасників освітнього процесу. Університет практикує використання комп'ютерних технологій (UniCheck), анонімність оцінювання та незалежну експертизу науково-методичних розробок, кваліфікаційних робіт, а також друкованих праць студентів і викладачів, на предмет академічного плагіату. Студентський парламент активно залучається як до популяризації принципів та положень академічної доброчесності серед здобувачів освіти (<http://surl.li/irua>), так і до проведення конкурсів наукових робіт, тренінгів та семінарів. Наукові публікації і кваліфікаційні роботи здобувачів освіти розміщуються в інституційному репозитарії університету. Підтверджено, що процедура перевірки робіт на плагіат поширюється не лише на студентів, але й на всіх працівників, які пишуть статті, монографії, методичні рекомендації тощо. Випадків академічної недоброчесності здобувачами освіти на ОП зафіксовано не було, тому необхідність у вживанні якихось заходів не виникала. Рекомендується продовжити практику проведення тренінгів та семінарів для усіх учасників освітнього процесу, на яких популяризуються принципи, процедури та механізми дотримання академічної доброчесності.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання навчальних здобутків здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачами вищої освіти ПРН. За ОП університет забезпечує використання форми атестації, що визначена чинним стандартом. Чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження. Політика, механізми та процедури дотримання академічної доброчесності є чіткими, зрозумілими; оприлюднені на сайті ЗВО та підтримуються діяльністю Центру забезпечення якості освіти. В університеті застосовуються системи перевірки письмових робіт на плагіат «Unicheck».

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Експертна група рекомендує продовжити практику: постійної популяризації академічної доброчесності серед усіх учасників освітнього процесу; проведення контрольних заходів з використанням автоматизованих засобів контролю та тестування; апробації та опублікування результатів наукових досліджень бакалаврів; проведення систематичного опитування здобувачів вищої освіти з метою з'ясування рівня об'єктивності оцінювання та попередження конфліктних ситуацій; оновлення програми комплексного підсумкового іспиту з урахуванням потреби включення лише обов'язкових освітніх компонент.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Зважаючи на наведені сильні сторони і позитивні практики, а також рекомендації щодо удосконалення ОП у контексті Критерію 5, експертна група дійшла висновку, що ОП «Екологія» відповідає рівню В за Критерієм 5.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ провела аналіз відомостей про самооцінювання, в т.ч. таблиці 2, матеріалів персональних сторінок НПП, ознайомила з наданими КНУ імені Тараса Шевченка документами та провела інтерв'ювання гаранта ОП, академічного персоналу та представників структурних підрозділів. За результатами здійсненого аналізу представлених матеріалів, проведених онлайн зустрічей виявлено, що всі НПП відповідають освітнім компонентам, викладання яких вони забезпечують на ОП. Підтвердженням академічної кваліфікації НПП є їх базова освіта, наукова спеціальність, вчені звання, а також наукові публікації у фахових виданнях, в тому числі представлених у наукометричних системах Scopus/WoS. Високі професійні активності НПП відповідають академічній кваліфікації та чинним Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності (2015 р.). Під час онлайн зустрічей з гарантом та НПП ЕГ отримала інформацію, що всі викладачі підтверджують свою академічну кваліфікацію відповідними науковими публікаціями, а професійну кваліфікацію – сертифікатами та свідоцтвами про стажування і підвищення кваліфікації. На кафедрі екології та зоології працюють 14 штатних викладачів, серед яких 4 доктори наук, 9 кандидатів наук і асистент (<http://surl.li/payb>). До робочої групи ОП, що акредитується, включено чотири особи, які мають відповідні наукові ступені та вчені звання, професійну активність за не менше ніж 7 пунктами п. 30 Ліцензійних умов. За результатами аналізу відомостей самооцінювання, матеріалів, проведених з НПП інтерв'ю встановлено, що забезпечення реалізації ОП здійснюють викладачі, які мають відповідну академічну та професійну кваліфікацію, постійно проводять навчальну, наукову та методичну роботу для покращення методичного забезпечення освітніх компонентів, публікують результати наукової діяльності в фахових виданнях. В той же час, ЕГ звертає увагу на необхідність термінового проходження підвищення кваліфікації викладачами, які забезпечують дисципліни: Природоохоронне законодавство та екологічне право та Екологічні аспекти клітинної біології.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

У наданих КНУ імені Тараса Шевченка документах зазначено, що процедура проведення конкурсного відбору на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників формується відповідно до положень затвердженого «Порядку проведення конкурсного відбору на посади науково-педагогічних працівників» (<http://surl.li/ipxl>). Конкурсний відбір є прозорим, проводиться на засадах відкритості та рівності, гласності та незалежності, підкріплений нормативними актами. Конкурс на заміщення вакантних посад оголошується наказом ректора; умови, терміни його проведення оприлюднюються у вільному доступі через публікацію матеріалів у засобах масової інформації (газета «Сучасна освіта України») та на вебсайті КНУ імені Тараса Шевченка (<http://surl.li/krjv>). Кандидатури претендентів попередньо обговорюються на засіданні кафедри. Обов'язково надається необхідний перелік документів, що включає список публікацій, документи про підвищення кваліфікації, стажування, сертифікати рівня володіння іноземними мовами тощо. Перелік необхідних документів для участі у конкурсі на заміщення вакантних посад оприлюднюється на сайті (<http://surl.li/krjq>), умови конкурсу є прозорими. Усю необхідну інформацію про перелік документів, наявність вакансій та порядок проведення конкурсного відбору НПП отримують у відділі кадрів. На зустрічах з керівництвом КНУ імені Тараса Шевченка, представниками допоміжних структурних підрозділів, а також НПП, було підтверджено врахування рівня професіоналізму викладачів під час конкурсного відбору. За результатами онлайн інтерв'ю з НПП виявлено, що процедури конкурсного відбору викладачів є прозорими та дозволяють забезпечити необхідний рівень професіоналізму претендентів відповідно до їх академічної та професійної кваліфікації за дисциплінами ОП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

За результатами аналізу відомостей самооцінювання встановлено, що роботодавці здійснили попередню оцінку ОП 2018 року, про що свідчать відгуки роботодавців. Кафедра залучає до проведення занять висококваліфікованих фахівців Інституту гідробіології НАН України (директора, чл.-кор. НАН України Афанасьєва С. О., д.б.н., зав. відділу радіоекології Гудкова Д.І., с.н.с., к.б.н., зав. лабораторією біологічно-активних сполук І.М. Коновця), консультанта ЮНІСЕФ з питань протидії зміни клімату Річарда Герца, голови і співзасновника громадської організації «Ukrainian Nature Conservation Group» Василюка О., а також експерта цієї організації Марущака О. Роботодавці беруть участь у обговоренні ОП і мають можливість висловити свої зауваження та пропозиції щодо змін у ОП та навчальному плані. Кафедрою екології та зоології запропоновано долучити до процесу перегляду і удосконалення ОП зовнішніх стейкхолдерів та укладено низку договорів зі стейкхолдерами, які під час онлайн експертизи підтвердили, що КНУ імені Тараса Шевченка має досвід залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу, а також професіоналів-практиків та представників роботодавців до аудиторних занять на інших ОП. Фактів участі представників роботодавців у реалізації освітнього процесу на постійній основі за ОП «Екологія» не виявлено. Під час проведення бесід з фокус-групами з числа роботодавців виявлено їх готовність долучитися до організації та реалізації освітнього і науково-дослідного процесу за ОП як на базі КНУ імені Тараса Шевченка, так і на базі їх матеріально-технічних потужностей.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Професіонали-практики та експерти в галузі екології залучаються для проведення лекційних та практичних занять, контрольних заходів, здійснення консультування здобувачів вищої освіти при написанні курсових та кваліфікаційних робіт. Слід відмітити, що на постійній основі до викладання дисциплін за ОП, що акредитується, представники роботодавців не залучались.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

КНУ імені Тараса Шевченка сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми та у співпраці з іншими організаціями. Викладачі обов'язково проходять планові підвищення кваліфікації, стажування, приймають участь конференціях, у т.ч. закордонних (<http://surl.li/kroe>). Планування підвищення кваліфікації проводиться фахівцями Центру підвищення кваліфікації Інституту післядипломної освіти. Стимулювання професійного росту і розвитку НПП їхньої професійної компетентності здійснюється періодично, у тому числі і здобувачами освіти, шляхом проведення опитувань (<http://surl.li/kqdp>). Заохочення до наукової та інноваційної компоненти НПП включає як матеріальну компоненту, так і можливість професійного розвитку за рахунок реалізації права на академічну мобільність (зі збереженням заробітної плати). Так, у 2020 р. гарант ОП, НПП кафедри екології та зоології, д.б.н., доцент Трохимець В.М. взяв участь у роботі 25-ї Української антарктичної експедиції. Більше 10 НПП кафедри брали активну участь у роботі конференції «Науково-педагогічні працівники як активні учасники внутрішньої системи забезпечення якості освіти» 20-27.06.2020 р.; 18.01-25.01 "KNU Teach week" та 11-12.01.2021 р. «Опанування сучасних інструментів та програм інтерактивної візуалізації даних»; мовні курси «Англійська мова для професійних цілей»; тренінг для гарантів освітніх програм (гарант програми). При укладанні контракту університет встановлює вимоги щодо професійного зростання працівника. Університет у встановленому законодавством порядку має право видавати сертифікати та свідоцтва про підвищення кваліфікації фахівців за ліцензованими спеціальностями. В той же час ЕГ звертає увагу на відсутність підвищення кваліфікації у викладачів, що забезпечують дисципліни: Природоохоронне законодавство та екологічне право, Екологічні аспекти клітинної біології. Також необхідно звернути увагу на необхідність підвищення викладачами кваліфікації не лише в напрямку викладацької майстерності, а й відповідно до профілю дисциплін, що викладаються (Філософія, Моделювання і прогнозування стану довкілля, Ґрунтознавство, Аналітична хімія). ЕГ рекомендує продовжити роботу в напрямку створення системи внутрішнього стажування для підвищення фахової, методологічної і психологічної підготовки НПП, а також створити умови для підвищення кваліфікації НПП як в національних, так і у закордонних науково-дослідних установах, закладах вищої освіти, організаціях екологічного та природоохоронного профілю.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Сприяння професійному розвитку викладачів ОП реалізується шляхом надання методичної допомоги на кафедрах, проведення практичних семінарів, наукових конференцій, круглих столів, підвищення кваліфікації тощо. Положення про стимулювання співробітників (<http://surl.li/gfth>) регулює процедуру стимулювання НПП за зразкове виконання своїх обов'язків та визначає особливості їх заохочення (матеріальне, подяки, нагороди). Кожен викладач обґрунтовано та свідомо закріплений за кожною дисципліною і розвивається згідно з особистим напрямом через наукові публікації, посібники, співпрацю з виробництвом. Аналіз даних табл. 2 виявив, що більшість НПП мають наукові публікації та науково-методичні розробки, що відповідають освітнім компонентам, які вони забезпечують на ОП. Під час проведення бесід з фокус-групами з числа науково-педагогічних працівників та адміністративного персоналу виявлено, що НПП проінформовані про можливості заохочення структурних підрозділів університету й окремих викладачів за продуктивну наукову, навчально-методичну та організаційно-виховну роботу. Оцінка викладацької майстерності здійснюється на рівні кафедр шляхом проведення відкритих занять, взаємного відвідування занять викладачами, а також через анонімні опитування студентів.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Процедури відбору викладачів є прозорими та публічними. НПП, які задіяні на ОП, мають достатню відповідність за академічною та професійною кваліфікацією. Університет має практики преміювання НПП за підготовку статей, що включені до міжнародних наукометричних баз даних (Web of Science, Scopus). Роботодавці готові долучатися до участі у навчальному процесі за ОП на взаємовигідних з університетом умовах.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Рекомендується: забезпечити термінове проходження підвищення кваліфікації викладачами, які викладають дисципліни (Природоохоронне законодавство та екологічне право та Екологічні аспекти клітинної біології); сприяти залученню роботодавців, професіоналів-практиків, фахівців в галузі екології до проведення аудиторних занять за ОП; підвищувати кваліфікацію НПП не лише в напрямку удосконалення викладацької майстерності, а й відповідно до профілю дисциплін, що викладаються (Філософія, Моделювання і прогнозування стану довкілля, Ґрунтознавство, Аналітична хімія); поширити практику підвищення кваліфікації та педагогічної майстерності НПП у провідних наукових та освітніх установах і організаціях, у тому числі за кордоном; продовжити практику сприяння професійному розвитку викладачів як через власні програми підвищення кваліфікації, так і в провідних національних і закордонних науково-дослідних установах, закладах вищої освіти, природоохоронних організаціях, підприємствах тощо.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Зважаючи на сильні сторони та позитивні практики, а також наведені рекомендації, експертна група дійшла висновку, що ОП відповідає рівню В за Критерієм 6.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

За результатами огляду наявної матеріально-технічної бази ЕГ засвідчує достатню її відповідність потребам учасників освітнього процесу для досягнення цілей відповідно до ОП. Університет має матеріально-технічні ресурси, що необхідні для досягнення визначених ОП цілей, які забезпечуються на базі лабораторій та аудиторій кафедр інституту біології та медицини, Ботанічного саду імені академіка О.В. Фоміна, Канівського природного заповіднику, а також лабораторій та комп'ютерних класів. Передбачена можливість безкоштовного використання обладнання та матеріально-технічних ресурсів університету для проведення навчання і наукових досліджень здобувачами освіти за ОП. Під час огляду матеріально-технічної бази ЕГ переконалася в її безпечності та відповідності потребам здобувачів освіти. Аудиторії знаходяться в задовільному стані й оснащені належним чином; в них присутні мультимедійні проектори, обладнання, яке дає змогу читати лекції, проводити лабораторні та практичні заняття, виконувати наукові дослідження тощо з максимальною користю для здобувачів. В результаті спілкування з роботодавцями та різними академічними групами також підтверджена можливість безоплатного використання матеріально-технічного забезпечення досліджень для бакалаврів та викладачів на базі Інституту гідробіології НАН України, НПП «Пирятинський», лабораторії оцінки та управління ризиками відділу системних гідрометеорологічних досліджень Українського гідрометеорологічного інституту ДСНС України та НАН України. Фінансові ресурси формуються за рахунок бюджетних і позабюджетних коштів, у тому числі завдяки активній підтримці керівництва КНУ. В університеті функціонує наукова бібліотека та електронна бібліотека (<http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/cont/contact.php3>), наповнення фондів якої відповідає потребам освітніх компонентів ОП. Бібліотечний фонд і навчально-методичне забезпечення задовольняє потреби бакалаврів та забезпечує досягнення визначених цілей ОП. В КНУ створено необхідні умови для навчання та отримання практичних навичок. Здобувачі освіти мають безоплатний доступ до комп'ютерних аудиторій з виходом до мережі Internet (мережа Wi-Fi). Для підвищення ефективності практичної підготовки студентів рекомендується продовжити роботу зі створення профільної екологічної лабораторії, а також розширення можливостей застосування сучасних екологічних комп'ютерних програм.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

За результатами онлайн зустрічей зі здобувачами освіти та НПП було встановлено, що КНУ забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів до інфраструктури та інформаційних ресурсів, які необхідні для навчання, викладання та проведення наукової діяльності в межах ОП. ЕГ встановила, що викладачі та здобувачі вищої освіти мають вільний та безкоштовний доступ до мережі Wi-Fi та передплатений доступ до основних online-баз наукових видань (Elsevier, Springer), наукометричних баз Scopus, WoS та інших фондів бібліотеки; мають можливість користуватися лабораторним обладнанням, використовувати потенціал організацій та установ, з якими укладено

відповідні договори про співробітництво. Студенти мають можливість проведення досліджень на базі Ботанічного саду імені академіка О.В. Фоміна, Канівського природного заповіднику, лабораторій університету, комп'ютерних класів тощо. Усі необхідні для навчання, викладацької та/або наукової діяльності умови в межах ОП ЗВО забезпечує безоплатно. З метою покращення рівня практичної підготовки студентів та формування у них навичок проведення досліджень екологічного стану об'єктів навколишнього середовища рекомендується розширити можливості використання матеріально-технічної бази Ботанічного саду імені академіка О.В. Фоміна, а також природоохоронного та лабораторного обладнання установ та організацій партнерів Університету.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

В процесі спілкування з студентами та онлайн-огляду лабораторій, навчальних аудиторій, гуртожитку та будівель університету в цілому було підтверджено, що освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти. Безпечність освітнього середовища ЗВО забезпечена відповідними правилами та інструкціями з охорони праці та техніки безпеки при роботі в аудиторіях, лабораторіях, комп'ютерних класах, гуртожитках, під час проходження практик тощо. Для студентів регулярно проводиться інструктаж щодо дотримання правил техніки безпеки як при роботі в лабораторіях, так і під час польових досліджень. Під час роботи в лабораторіях студенти використовують необхідні засоби індивідуального захисту. Студенти та представники студентського самоврядування під час онлайн зустрічі засвідчили, що в цілому задоволені освітнім середовищем. У корпусі створена окрема комфортна аудиторія для студентів, яка призначена для позаосвітньої діяльності. При спілкуванні зі студентами, які проживають у гуртожитку, було підтверджено, що гуртожиток оснащений всім необхідним для життя та дозвілля, зроблено комфортний ремонт. Наявний сучасний спортзал у вільному користуванні. В КНУ функціонують служби, діяльність яких спрямована на створення безпечного освітнього середовища, у тому числі – психологічного: Університетська клініка, Інститут психіатрії, Психологічна служба. Корпуси обладнані ліфтами та доступна архітектура приміщення для зручного користування особам з особливими потребами. За безпечність освітнього середовища відповідає заступник директора Інституту з виховної роботи. Задля виявлення потреб і інтересів здобувачів освіти проводяться дослідження різних сфер студентського життя шляхом щорічних опитувань UNIDOS (<http://unidos.univ.kiev.ua/>).

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

ЕГ під час онлайн зустрічей з фокус-групами здобувачів освіти та представниками студентського самоврядування встановила, що КНУ забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти. Деканат надає здобувачам вищої освіти освітню підтримку впродовж всього навчального процесу. Комунікацію зі студентами деканат проводить через старост груп. Крім цього, вся необхідна інформація розміщується на сайті КНУ та у соцмережах. Освітня та організаційна підтримка надається з боку викладачів, кураторів академічних груп, гаранта ОП та наукового керівника. Освітня підтримка здобувачів забезпечується за рахунок активної комунікації «викладач-здобувач» шляхом використання електронної пошти, соціальних мереж, через систему Google Classroom, Telegram, Zoom та інші канали зв'язку. Інформаційна підтримка здобувачів щодо навчальних планів та інших освітніх питань знаходиться у вільному доступі на веб-сторінках Університету, Інституту біології та медицини та випускової кафедри. В КНУ сформовано належні умови доступу до інформаційних ресурсів та інфраструктури університету. Консультативна і соціальна підтримка полягає у наданні різних видів допомоги: медико-психологічної (Університетська клініка (<http://clinic-knu.kiev.ua/>), Психологічна служба КНУ (<http://surl.li/iptj>)). Консультативна підтримка щодо вивчення навчальних дисциплін відбувається відповідно до графіку консультацій. Соціальна підтримка здобувачів вищої освіти за ОП проводиться при підтримці студентського парламенту та деканату. Зокрема, студенти пільгової категорії денної форми навчання отримують соціальну стипендію. В Університеті функціонує Молодіжний центр культурно-естетичного виховання – структурний підрозділ Київського національного університету імені Тараса Шевченка, завданням якого є забезпечення цілісності виховної роботи в університеті, що полягає у створенні максимально сприятливих умов для професійного, морального, естетичного розвитку особистості, розкриття здібностей, формування національної самосвідомості, гуманістичних цінностей і творчого мислення здобувачів освіти. Студпарламент КНУ бере активну участь у підтримці студентства у різних питаннях, що було підтверджено у ході відповідних зустрічей. В Інституті біології та медицини діє процедура призначення кураторів академічних груп з числа досвідчених викладачів (<http://surl.li/llpv>) та студентських кураторів з числа представників студпарламенту.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

У ЗВО створюються умови для реалізації прав на освіту для осіб з особливими освітніми потребами. Як стало відомо ЕГ під час спілкування з керівництвом Університету та гарантом ОП в КНУ постійно проводиться роботи зі створення відповідних можливостей для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами. Затверджено Концепцію розвитку інклюзивної освіти «Університет рівних можливостей», мета якої – створення безбар'єрного середовища для отримання освітніх послуг здобувачами освіти з особливими потребами

(<http://surl.li/krwx>). Для забезпечення права на освіту особам з особливими потребами корпуси ЗВО обладнано ліфтами, доступністю місць цільового відвідування, організовано роботу відділів психологічної та соціальної підтримки. В результаті проведених зустрічей з керівництвом університету та структурних підрозділів підтверджено наявність проєктів облаштування корпусів та гуртожитків пандусами, що планується реалізувати найближчим часом. В Університеті визначена процедура підтримки осіб із особливими освітніми потребами. Спеціальний навчально-реабілітаційний супровід і вільний доступ до інфраструктури Університету передбачений Статутом (<http://surl.li/ipuj>) та «Порядком супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у КНУ імені Тараса Шевченка» (<https://cutt.ly/NfJu23X>), умови доступу до навчання – «Положенням про організацію освітнього процесу». За час реалізації ОП здобувачів з особливими освітніми потребами не було.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Освітня діяльність Університету базується на принципах дотримання демократичних цінностей свободи, справедливості, рівності прав і можливостей, інклюзивності, толерантності, недискримінації, відкритості та прозорості. Врегулювання конфлікту інтересів у КНУ здійснюється відповідно до Конституції України, Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» та на підставі політики та процедури врегулювання конфліктних ситуацій згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу» (<http://surl.li/hzls>), Правилами внутрішнього розпорядку (<http://surl.li/ipwx>). Параграф 4 Етичного кодексу передбачає неприпустимість порушення етичних принципів і норм членами університетської спільноти (<http://surl.li/ipss>). В Університеті створено відділ з питань запобігання та виявлення корупції (<http://surl.li/krxf>). У разі виникнення будь-якої гострої конфліктної ситуації здобувач може звернутися на «Гарячу лінію» (<http://surl.li/lpru>), до студпарламенту або з заявою чи клопотанням до гаранта ОП, завідувача кафедри, директора і вище. В ході онлайн зустрічі зі здобувачами вищої освіти та представниками студентського самоврядування було з'ясовано, що вони є обізнаними стосовно процедур вирішення конфліктних ситуацій, пов'язаних з сексуальними домаганнями, фактами недоброчинності, хабарництва, порушення правил поведінки, дискримінацією та корупцією. При спілкуванні зі студентами експерти дійшли висновку, що їм зрозуміла чітка процедура вирішення конфліктних ситуацій. У межах ОП скарг, пов'язаних з дискримінацією за будь-якою ознакою, сексуальним домаганням чи корупцією не надходило.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інфраструктура, обладнання тощо) гарантують досягнення визначених цілей та результатів навчання. Забезпечено безкоштовний доступ до електронних ресурсів, який здійснюється як у комп'ютерних класах, так і через підключення до локальної комп'ютерної мережі Internet за технологією Wi-Fi. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби й інтереси. Університет забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Рекомендується: продовжити практику своєчасного інформування здобувачів про можливості використання ресурсів структурних підрозділів та лабораторій університету і організацій-партнерів; продовжити практику щодо покращення матеріально-технічного забезпечення лабораторій випускової кафедри; продовжити роботи з розширення переліку комп'ютерних програм для подальшого застосування екологами в професійній діяльності; продовжити роботи зі створення технічних умов для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

ОП має достатній рівень узгодженості з якісними характеристиками за підкритеріями 7.1-7.6. Враховуючи голістичний підхід в оцінюванні, релевантність фактів та їх контексту, вважаємо, що ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 7 з рівнем В з недоліками, що не є суттєвими.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Загальна політика щодо розроблення, розгляду, затвердження та перегляду ОП зафіксована у «Положенні про організацію освітнього процесу у КНУ імені Тараса Шевченка» (<http://surl.li/hzls>). Періодичний перегляд і оновлення змісту ОП регламентується «Тимчасовим порядком розроблення, розгляду і затвердження освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм (<http://surl.li/iprl>) та «Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу (<http://surl.li/ipuh>)». За дотримання і виконання цих процедур в КНУ відповідають: гарант ОП, кафедра екології та зоології, Вчена рада Інституту біології та медицини. Під час інтерв'ювання здобувачів освіти, НПП і роботодавців ЕГ отримала інформацію про те, що пропозиції та рекомендації здобувачів розглядаються і враховуються в ОП. Критерії, за якими відбувається перегляд освітніх програм, формулюються як результат зворотного зв'язку з НПП, здобувачами вищої освіти, випускниками і роботодавцями, а також з урахуванням прогнозування розвитку галузі та потреб суспільства. Проекти освітніх програм зі змінами оприлюднюються на офіційному сайті Університету для громадського обговорення, після чого проходять доопрацювання з урахуванням отриманих пропозицій, зауважень та рекомендацій. Під час роботи ЕГ було з'ясовано, що ОП 2018 року останнім часом не переглядалася та не оновлювалася, хоча під час інтерв'ювання здобувачів, роботодавців, адміністративного персоналу та НПП було з'ясовано, що вони систематично надають відгуки та пропозиції стосовно покращення ОП. Слід також звернути увагу, що за останній час в екологічній сфері відбулися значні зміни в природоохоронному законодавстві, в процедурі проведення оцінки впливу на довкілля, стратегічної екологічної оцінки тощо. Для ефективного врахування інформації щодо пропозицій та зауважень, що надходять на ОП, рекомендується запровадити практику їх систематизації та подальшого інформування стейкхолдерів про результати врахування наданих ними зауважень та пропозицій у ОП.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

У КНУ практикується залучення студентів до процесів внутрішнього забезпечення якості ОП, про що свідчить отримання періодичного зворотного зв'язку від здобувачів у вигляді усних опитувань та анкетувань. У ході інтерв'ю здобувачі освіти та студпарламент підтвердили факт проведення анкетувань. Студенти мають можливість надсилати пропозиції та зауваження щодо змісту програм навчальних дисциплін та змісту ОП в усній чи письмовій формі гаранту ОП або завідувачу кафедри. Викладачі та студенти підтвердили врахування результатів анкетувань при застосуванні методів навчання та викладання шляхом розширення та доповнення переліку вибіркового дисциплін, зміни обсягу певних тем, вибору місць проходження практик, а також тематик курсових та кваліфікаційних робіт. У ході зустрічей також було з'ясовано, що представники органів студентського самоврядування входять до складу науково-методичних комісій та Вчених рад факультетів та Вченої ради університету, що підтверджує їх систематичне залучення до процедур забезпечення якості ОП.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Результати зустрічей з роботодавцями підтвердили, що вони та Університет дійсно є партнерами у системі забезпечення якості ОП. Роботодавці залучені до формування та перегляду ОП, що підтверджується договорами та угодами про співпрацю. ЕГ надані відповідні договори про співпрацю між КНУ та організаціями, науковими установами. З переліченими документами ЕГ ознайомила на google-диску. Здобувачі вищої освіти протягом навчання за ОП мають змогу брати участь у зустрічах з представниками роботодавців. Зустрічі організуються як у межах університету, так і на місцях діяльності установ, організацій: ДУ «Інститут еволюційної екології НАН України», НПП «Пирятинський», КП «Плесо», Українського гідрометеорологічного інституту ДСНС України та НАН України та ін. Роботодавці на запит КНУ надають рецензії та пропозиції щодо покращення ОП. Співпраця з роботодавцями має постійний і довготривалий характер. На думку роботодавців, запропонована ОП забезпечує сучасну та якісну підготовку екологів, проте зазначено, що існує необхідність підвищення якості практичної підготовки фахівців. Гарною практикою можна вважати процес формування в Інституті Експертної ради за спеціальністю «Екологія» з метою забезпечення високої якості професійної підготовки фахівців на основі співробітництва із зацікавленими підприємствами і організаціями – провідними роботодавцями. В результаті онлайн зустрічей з роботодавцями, НПП та випускниками ОП встановлено, що до складу експертної ради запрошені відомі в сфері екології науковці та викладачі. Рекомендується розширити коло учасників, які входять до складу Експертної ради шляхом залучення професіоналів-практиків та екологів, що працюють на промислових підприємствах, у сфері екологічного контролю та природоохоронного законодавства.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

У КНУ існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми. Процедурою такого збору інформації є усні опитування випускників та анкетування. У такий спосіб вони діляться власним досвідом працевлаштування та надають інформацію щодо практичного застосування знань і умінь, здобутих під час навчання. За роботу з випускниками в Інституті відповідають гарант ОП, заступник директора з науково-педагогічної роботи, випускові кафедри. Університет у цілому має вагомий досвід зворотного зв'язку з випускниками з метою підтримки та допомоги у працевлаштуванні (<http://job.univ.kiev.ua>), (<https://www.facebook.com/knuwork>). Цінними є пропозиції працевлаштованих випускників щодо покращення якості ОП та практичної підготовки екологів. Рекомендується продовжити практику залучення випускників до процедури покращення якості екологічної освіти в Університеті, проведення профорієнтаційних зустрічей з абітурієнтами, а також студентами, задля підвищення рівня їх мотивації та визначення перспектив подальшого працевлаштування.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Процедури щодо забезпечення якості реалізації, контролю та моніторингу внутрішніх показників освітньої діяльності за ОП «Екологія» здійснюються: на рівні здобувачів – шляхом внесення пропозицій через представницькі органи та проведення соціологічних досліджень; кафедр – у вигляді контролю діяльності науково-педагогічних працівників, заслуховування, обговорення та прийняття рішень на засіданнях кафедр; на рівні факультетів – у вигляді контролю діяльності кафедр шляхом заслуховування звітів завідувачів кафедр, обговорення питань та прийняття рішень; на рівні окремих ОП – у вигляді контролю діяльності гарантів ОП шляхом заслуховування звітів щодо моніторингу функціонування ОП на засіданнях Науково-методичної комісії Інституту; на рівні Університету – експертиза ОП, аналіз забезпечення освітнього процесу ресурсами, аналіз якості викладацького складу та кадрового потенціалу, підвищення кваліфікації, супровід академічної мобільності відповідними структурними підрозділами університету (Науково-методичною радою, Науково-методичним центром організації освітнього процесу, Сектором моніторингу якості освіти, відділом академічної мобільності, сектором працевлаштування). Аналіз результатів соціологічного опитування здобувачів не виявив системних недоліків реалізації ОП «Екологія». Окремі зауваження щодо викладання дисциплін викладачами було розглянуто на засіданнях кафедри та Науково-методичної комісії Інституту, а також вказано на способи вдосконалення освітнього процесу. Система забезпечення якості освіти в КНУ забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі, у чому переконалася ЕГ під час проведення акредитації. Рекомендується продовжити практику: залучення роботодавців та їх матеріально-технічних й інформаційних ресурсів для підвищення якості реалізації ОП; оперативного реагування на виявлені недоліки та розробку відповідних коригувальних заходів; активізувати реалізацію національних і міжнародних наукових та освітніх проєктів. Прикладом оперативного реагування на надані під час акредитаційної експертизи рекомендації та з метою надання можливостей ознайомлення з освітніми компонентами та ОП на сайті випускової кафедри та ННЦ «Інститут біології та медицина» було спрощено навігацію та доступність інформації (виділено окрему сторінку для блоку освітніх програм за спеціальністю 101 – Екологія).

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти відсутні, оскільки акредитація первинна. Найближчою за спеціальністю є ОНП «Екологія» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти доктор філософії за спеціальністю 101 – Екологія, яка була акредитована 15.12.2020 р. Під час роботи ЕГ пересвідчилася, що гарант ОП, НПП та керівництво відповідних структурних підрозділів планують врахувати висловлені рекомендації під час чергового оновлення ОП «Екологія».

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Експертами за результатами онлайн зустрічей з різними фокус-групами підтверджено факт залучення академічної спільноти КНУ до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП. Академічний та адміністративний персонал, роботодавці, здобувачі вищої освіти й органи студентського самоврядування підтвердили свою участь у формуванні заходів щодо удосконалення якості освіти за даною ОП. Учасники освітнього процесу дотримуються принципів академічної доброчесності; застосовується антиплагіатна програма «Unicheck» для перевірки текстів наукових і кваліфікаційних робіт бакалаврів. Університет сприяє популяризації серед НПП і здобувачів напрямів забезпечення якості освіти, наукових досліджень, у тому числі з залученням громадськості. Механізм такої участі на даній ОП

реалізується через опитування, співбесіди, рецензування. Спількування зі стейкхолдерами показало, що члени академічної спільноти (студенти, НПП, адміністрація, допоміжний персонал) сприймають політику та процедури забезпечення якості як корисні та готові долучитися до удосконалення внутрішньої системи забезпечення якості. Активною є позиція Студпарламенту, який розпочав незалежний моніторинг якості забезпечення ОП в Інституті, провів аналіз та обговорення результатів опитування здобувачів, висловив свої рекомендації. ЕГ рекомендує продовжити практики проведення тренінгів, семінарів, круглих столів для учасників освітнього процесу з роз'яснення основних принципів академічної доброчесності, а також особливостей функціонування в університеті системи управління якістю вищої освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

В академічній спільноті КНУ відчувається сформована культура якості; процедури і політика забезпечення якості сприймаються як корисні й ефективні. Наведені стейкхолдерами факти та надані документи (договори, результати анкетувань, угоди) свідчать про те, що всі учасники освітнього процесу та роботодавці залучені до процедур забезпечення якості ОП як партнери. Університет має практику застосування антиплагіатних програм, що сприяє сталому розвитку освітньої програми.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Рекомендуємо: більше уваги приділяти отриманню «зворотного» зв'язку від здобувачів освіти та роботодавців щодо змісту ОП; залучати професіоналів практиків до процедур забезпечення якості ОП; здійснювати періодичний перегляд ОП з урахуванням потреб і запитів стейкхолдерів, а також змін та досягнень в природоохоронній сфері; з метою залучення до процедури широкого обговорення та актуалізації ОП своєчасно надавати інформацію про врахування наданих стейкхолдерами пропозицій та зауважень; продовжити практику проведення заходів з популяризації принципів академічної доброчесності, а також розкриття особливостей функціонування в Університеті системи управління якістю вищої освіти.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Зважаючи на сильні та слабкі сторони у контексті Критерію 8 та активну позицію КНУ та стейкхолдерів щодо подальшої співпраці у напрямку вдосконалення ОП, експертна група зробила висновок, що оцінка за даним критерієм відповідає рівню В.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу, є чіткими, прозорими та доступними на сайті КНУ та Інституту біології та медицини, у вигляді відповідних нормативно-правових актів, положень тощо. Це, зокрема, Статут КНУ імені Тараса Шевченка (<http://surl.li/kggt>), Колективний договір КНУ імені Тараса Шевченка та Додаток до колективного договору №4 «Угода щодо студентів та аспірантів» (<http://surl.li/ipsv>), Правила внутрішнього розпорядку КНУ імені Тараса Шевченка (<http://surl.li/ipwx>), Положення про організацію освітнього процесу у КНУ імені Тараса Шевченка (<http://surl.li/hzls>), Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (<http://surl.li/ipuh>), Етичний кодекс університетської спільноти (<http://surl.li/ipss>), Положення про порядок реалізації студентами права на вільний вибір навчальних дисциплін (<http://surl.li/hlpc>). Всі документи оприлюднені на сайті Університету. Забезпечується своєчасне оновлення документів. Здобувачі одразу після зарахування на перший курс інформуються про доступ до нормативної бази Університету. Під час онлайн експертизи було підтверджено, що усі учасники освітнього процесу ознайомлені з даними документами, знають свої права та обов'язки та розуміють, де можуть знайти потрібну інформацію у разі необхідності. Для забезпечення відкритого

обговорення з усіма зацікавленими сторонами рекомендується забезпечувати своєчасне оприлюднення проєкту оновленої освітньої програми.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проєкт з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Під час проведення експертизи встановлено, що існує лише проєкт ОП 2017 року, що розміщений на сайті Інституту біології та медицини (<http://surl.li/oykb>). Слід відмітити, що під час спілкування ЕГ з учасниками освітнього процесу (студентами, роботодавцями, випускниками) встановлено, що вони систематично надавали рекомендації стосовно напрямків покращення як окремих освітніх компонентів, так і ОП в цілому. Також відбулись значні зміни в природоохоронному законодавстві, а також розширення кола загальних компетентностей еколога (процедура оцінки впливу на довкілля, стратегічна екологічна оцінка, інвентаризації відходів, викидів забруднюючих речовин тощо). В результаті спілкування зі стейкхолдерами встановлено, що в березні 2021 року вони отримали листи від Університету з пропозицією увійти до складу Експертної ради зі спеціальності 101 «Екологія». Гарант ОП проінформував, що проєкт змін до ОП буде розроблено після проходження акредитації з метою врахування всіх зауважень та пропозицій, а також на вимогу впровадження Концепції вивчення іноземних мов студентами неспеціальних факультетів/інститутів (<http://surl.li/kpup>). ЕГ рекомендує з метою долучення широкого кола стейкхолдерів до процедури покращення ОП оприлюднити інформацію про формування Експертної ради зі спеціальності 101 «Екологія», а також узагальнити зауваження та пропозиції, що надходили від внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Під час зустрічі зі стейкхолдерами було виявлено, що вони обізнані про зміст, цілі та задачі, що притаманні окремим освітнім компонентам ОП. З метою забезпечення можливості потенційних вступників зробити поінформований вибір щодо вступу на програму, а роботодавців – щодо цілей та змісту підготовки здобувачів за цією програмою, рекомендуємо активніше залучати роботодавців до перегляду ОП і своєчасно оприлюднювати як саму програму, навчальні плани, так і описи та робочі програми усіх освітніх компонентів, включених до неї.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу, є задокументованими, чіткими, зрозумілими та розміщені на сайті КНУ у повному обсязі та вільному доступі. Прозорість і публічність діяльності ЗВО є достатньою для формування необхідного рівня довіри всіх стейкхолдерів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Відсутнє публічне розміщення інформації щодо наданих пропозицій з удосконалення ОП від роботодавців та студентів. Рекомендується продовжити практику своєчасного оприлюднення й оновлення інформації на офіційному сайті університету та інституту; розробити механізм зворотного зв'язку для отримання пропозицій та зауважень щодо ОП від стейкхолдерів.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Зважаючи на наведені сильні та слабкі сторони, а також позитивні практики, експертна група дійшла висновку, що ОП відповідає рівню В за критерієм 9.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Експертній групі був наданий доступ до всіх необхідних матеріалів та документів. Були створені належні умови роботи для експертної групи. Експертиза відбувалася у відповідності з програмою роботи експертної групи. Перевірка відомостей, що були подані у звіті про самооцінювання, підтвердила їх достовірність.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	A
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	не застосовується

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	Дані на викладачів.pdf	UIbfe+ULkJIeNseyAto//roWzD/nN8r1LKCuTvzUH M=

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Павличенко Артем Володимирович

Члени експертної групи

Колесніченко Олена Валеріївна

Якубчак Микола Андрійович